

ל"גחלים" והן בנוגע ל"מרגליות", מתוך שמחה אמיתית, הן בפנימיות והן בחיצוניות, הן בבחי' סתים והן בבחי' גליא שבאדם, ובאופן שהגליא וסתים שבישראל, יחד עם הגליא וסתים דאורייתא, מתאחדים עם הגליא וסתים דקרב"ה²⁵⁰, ועד שנעשים כולא חד, "והיו לבשר אחד"²⁵¹, שזהו תכלית ענין הנישואין, בקרוב ממש, כביאת משיח צדקנו. [כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון "שאמיל", ואח"כ צוה לנגן הניגון "רחמנא דעני"].

* * *

(250) ראה זח"ג עג, א.	(255) מנחות כו, א.
(251) בראשית ב, כד.	(256) ראה זח"ב קנג, א.
(252) שיחת שבת חוהמ"ס בתחלתה (לעיל ע' 44).	(257) ראה זח"ג קסא, רע"ב. רכא, ב. רלב, א.
(253) ראה המשך וככה תרל"ז פק"ג.	(258) ראה אנציק' תלמודית ערך בל תוסיף (כרך ג ע' שכח ואילך). וש"נ.
(254) ויק"ר פ"ל, יב.	

לזכות

משה הלוי בן חנה

בקשר עם יום הולדתו

לשנת הצלחה

ולזכות כל משפחתו שיחיו

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

משיחות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנתח מענדל

זצוקל"ה נכנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

שמחת בית השואבה ה'תשכ"א

בלתי מוגה

יו"ל לש"פ וירא היתשס"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושש לבריאה

מאה ושלוש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

ונקודת הדברים — שהגיע הזמן להענין של "מרגליות", שזוהי עבודה שאינה נוגעת לענינים של פועל, אלא היא עבודה פנימית ביותר — "בקשו פני", ועי"ז "את פניך הוי' אבקש"⁸⁶, שהפנימיות שלו והפנימיות שלמעלה נעשים מציאות אחת²⁴⁰, כך, שכללות עבודתו אינה בבחי' "יש מי שאוהב" — "דאֶלְאֵי יש" — אלא כמו ב"עלמא דאתכסיא", שנרגש אצלו שכל מציאותו היא מציאות האדון, כמבואר בארוכה בהמשך תרס"ו²⁴¹.

וזוהי כללות העבודה עכשיו — להוציא את המרגליות מקרקעית הים ולעשות מהם תכשיט, ולהיות מוכן ומזומן לענין הנישואין (הוא והקב"ה) למטה מעשרה טפחים, שאז תהי' החתונה בשמחה גדולה ביותר (כיון שאז יהיו הגילויים היותר נעלים (כמבואר בכ"מ בארוכה), ועד למדריגה שלמעלה מגילויים).

וכיון שכל עניני שמחה מתחילים מראיית שמחת בית השואבה, שהרי לולי זאת "לא ראה שמחה מימיו"²⁴² — הנה גם הכח על שמחת הנישואין דלעת"ל היא משמחת בית השואבה שבחג הסוכות²⁴³,

— לאחרי העבודה דחודש אלול, שאז נמצאים עדיין ב"ערי השדה", כפי שמבאר אדמו"ר הזקן בלקו"ת²⁴⁴ המשל "למלך . . בשדה" ש"מקבל את כולם בסבר פנים יפות וכו'", ולאחרי עשרת ימי תשובה — בעיצומו של "זמן שמחתנו", כפי שמבאר רבינו הזקן בלקו"ת²⁴⁵ הדיוק ד"שמחתנו" לשון רבים, "ישמח ישראל בעושו"²⁴⁶ ו"ישמח ה' במעשיו"²⁴⁷, "שמחתברים ב' השמחות יחד", הרי אז נמצאים בני"ל לא רק ב"חצר גינת ביתן המלך"²⁴⁸, אלא מכניסים אותם ל"ביתן המלך", וחדר לפנים מחדר, עד לחדרו של המלך, בסמיכות מקום למלך, לימינו של המלך, ובאופן ש"יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך"²⁴⁹ —

שממנה לוקחים הכח לפעול ("דורכטאָן") כל העבודות, הן בנוגע

(243) ולהעיר גם מדברי כ"ק מו"ח (ראה לקו"ש שם הערה 62), והו"ע "ופרוס עלינו סוכת שלומך", כמבואר בקצרה בלקו"ת (דרושי שמע"צ פט, א).
 (244) פ' ראה לב, ריש ע"ב.
 (245) דרושי שמע"צ פח, ד.
 (246) תהלים קמט, ב.
 (247) שם קד, לא.
 (248) אסתר א, ה.
 (249) משלי ה, יז.

(240) ולהעיר גם מדברי כ"ק מו"ח (ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקני"ה ואילך. וש"ג) שהפשיטות של איש פשוט מגעת ("דערלאַנגט") בפשיטות העצמות, והרי בענין העצמיות אין זה באופן שמגיעים שמה ונשארים דבר בפני עצמו, אלא באופן שנעשים חד עם העצמות.
 (241) ע' שט ואילך.
 (242) ראה לעיל סכ"א. וש"ג.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וירא, הננו מוציאים לאור חלק משיחות שמחת בית השואבה ה'תשכ"א (תדפיס מתורת מנחם חכ"ט), — הנחה בלתי מוגה.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"א מרחשוון, ה'תשס"ו

מאה ושלש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע
 ברוקלין, נ.י.

Published and Copyright 2005 by
VAAD HANOCHOS BLAHAK

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (718) 778-5776

E-mail: info@lahak.org

Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5766 • 2005

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

סדר ועימוד בתכנת „תג“. הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (718) 778-5776

ובעמדנו בסמיכות לביאת המשיח²³³ שאז נעשה ענין הנישואין²³⁴ דכנס"י עם הקב"ה, אזי בהכרח שיהיו להכלה שהולכת לחופה (לא רק לבושים²³⁵ ותכשיטים²³⁶, אלא) גם "מרגליות" — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"כ ע' 171 ואילך.
(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

והעיקר — כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שצריך להיות טאפארו דא פלאחו²³⁷ (הגרזן על העץ — מעשה בפועל):

ככל שהיתה עד עתה ההתעסקות בעניני החסידות, להתייגע בענין העבודה ("עובד אלקים", מלשון עורות עבודים²³⁸) בנוגע למחשבה דיבור ומעשה, ובנוגע לשינוי והפיכת המדות הבלתי-טובים, וכללות העבודה במדות ומוחזין — הרי גם כאשר המצב הוא טוב, יכול להיות יותר טוב, וכהפתגם שהי' כ"ק מו"ח אדמו"ר²³⁹ חוזר בשם אדמו"ר מהר"ש: "צי אַז גוט איז גוט, איז בעסער ניט בעסער?! — גוט איז גוט, אָבער בעסער איז בעסער" (וכי מאחר דטוב הוא טוב האם בשביל זה המעולה אינו משוכח, הטוב הוא טוב אבל המעולה הוא משוכח).

(233) עי"ז ש"יפוצו מעינותיך חוצה" — כידוע שבתחילה הי' זמן שעסקו רק בנגלה תורה, וכמ"ש רבינו הזקן בתניא אגה"ק (סכ"ו) ש"כל חכמת הקבלה היתה נסתרה .. ונעלמה מכל תלמידי חכמים, כי אם ליחיד סגולה", עד שבא האריז"ל ואמר ש"בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה", אבל גם אז הי' זה עדיין באופן של לימוד הקבלה, וגם רק ע"י אנשים ספורים; ואח"כ כאשר בא הבעש"ט אזי התחיל הענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה" — לא רק מים, אלא "מעיינות", "מקור מים חיים", שזהו הקב"ה בעצמו, שמתבטא ("ער גיט זיך ארויס") בגילוי בפנימיות התורה.
(234) והיינו, שהחתן והכלה עומדים תחת החופה (לא בריחוק מקום, אלא) בקירוב מקום, ובאופן שהכלה מסבבת את החתן — בבחינת נקבה תסובב גבר" (ירמ' לא, כא).
ולעזיר, שהענין ד"נקבה תסובב גבר" הוא מהיעודים הרוחניים שיתגלו לעתיד לבוא, ואעפ"כ, הנה גם בזמן הגלות יש כבר התחלה

בזה — בתור "מקדמה" ("אן אדרויף") — בעת החופה, שאז נעשה הענין ד"נקבה תסובב גבר" בגשמיות בפועל.
(235) כל י"ח הלבושים שנוכרו במסכת שבת (קכ, א).
ולהעיר ממעלת ענין הלבושים — ע"פ משנת"ל (ד"ה ולא יכנף דשבת חוהמ"ס לעיל ע' 42 ואילך) מהמאמר של אדמו"ר הזקן (מאמרי אדה"ז הקצרים ע' קמד) בנוגע לענין הלבוש, שהוא מיפה את הפנימיות, והיינו, שגם כאשר חסר אצלו בכחות הפנימיים, מוחזין ומדות, וכו', ישנו כח בענין הלבושים, שע"ז שישנם תחילה לבושים יפים, הנה סוכ"ס נעשו גם המוחזין והמדות ברורים כו'.
(236) ועד ששקדו חכמים על תקנת בנות ישראל — ש"נותנין לבתולה שנים עשר חודש .. לפרנס את עצמה", "בתכשיטין" (כתובות נו, א ובפרש"י).
(237) ראה סה"ש תרצ"ז ע' 198. וש"נ.
(238) ראה תו"א משפטים ע, א. ובכ"מ.
(239) ראה סה"ש תש"ז ריש ע' 62. וש"נ.

בס"ד. חלק משיחות אור ליום ג' דחול המועד סוכות, י"ט תשרי
שמחת בית השואבה ה'תשכ"א.

בלתי מוגה

כז. בנוגע לשמחת בית השואבה מסופר בירושלמי¹⁷⁶: "הלל הזקן [שגם בבבלי מצינו ש"אמרו עליו על הלל הזקן כשהי' שמח בשמחת בית השואבה אמר כו""]¹⁷⁷ כד הוה חמי לון עבדין בפחו, הוה אמר לון .. לקילוסן הוא צריך (בתמי"), והכתיב¹⁷⁸ אלף אלפין ישמשוני' וריבו רבבן קדמוהי יקומון. כד הוה חמי לון עבדין בכושר, הוה אמר .. אע"פ שיש לפניו כמה קילוסין, חביב הוא קילוסן של ישראל יותר מכל, מ"ט, ונעיים¹⁷⁹ זמירות ישראל יושב¹⁸⁰ תהלות ישראל".

ולכאורה אינו מובן:

בבבא הא', כאשר חוגגים שמחת בית השואבה "בפחו", "במרוצה, ולא בדרך כבוד ואימה" (כפירוש המפרשים¹⁸¹) — הרי זה קילוס שלא כדבעי, וא"כ, מדוע אמר הלל "לקילוסן הוא צריך (בתמי"), והכתיב אלף אלפין ישמשוני' וריבו רבבן קדמוהי יקומון", הרי גם לולי זאת (אפילו אם לא היו למעלה "אלף אלפין ישמשוני'") אינו צריך לקילוסן, להיותו קילוס שחסר בו, ח"ו, יראת שמים!?

(179) שמואל-ב כג, א.

(180) תהלים כב, ד.

(181) פני משה שם.

(176) סוכה פ"ה ה"ד.

(177) סוכה נג, א (ובפרש"י).

(178) דניאל ז, יו"ד.

ובכבא הב', כאשר חוגגים שמחת בית השואבה "בכוש" (בשלימות היראת-שמים), שאז אמר "אע"פ שיש לפניו כמה קילוסין, חביב הוא קילוסן של ישראל יותר מכל, מ"ט, ונעים זמירות ישראל יושב תהלות ישראל" — מהו הצורך בשני הפסוקים "נעים זמירות ישראל" ו"יושב תהלות ישראל", ומהי הראי' מהם ש"חביב הוא קילוסן של ישראל יותר מכל", ומהי השייכות לשמחת בית השואבה ביראת שמים דוקא? וגם צריך להבין מהי השייכות דכל הנ"ל להלל דוקא.

כח. ויובן בהקדם המובא בספרי חכמי ישראל ברי-סמכא מימי הביניים, קודם שנתגלתה חכמת הקבלה ועאכו"כ חכמת החסידות, שכללות העולם נחלק לג' חלוקות¹⁸²: עולם הגלגלים, עולם המלאכים ועולם הנשמות (עולם הכסא).

ובלשון הקבלה והחסידות הרי זה החלוקה דג' העולמות בריאה יצירה ועשי': עולם העשי', עוה"ז התחתון שבו נמצאת הנשמה בהתלבשותה בגוף — הוא עולם הגלגלים, שבהם נכלל גם עוה"ז התחתון, שהוא הגלגל היותר תחתון; עולם היצירה הוא עולם המלאכים; ועולם הבריאה (הנקרא גם עולם הכסא) הוא עולם הנשמות (שחצובות מתחת כסא הכבוד¹²⁷).

וענין כל העולמות הוא — לשורר ולשבח להקב"ה, כדמוכח ממ"ש¹⁸³ "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", שכן, ג' הלשונות "בראתיו יצרתיו.. עשיתיו" הם כנגד ג' העולמות בריאה יצירה עשי', שהם עולם הנשמות, עולם המלאכים ועולם הגלגלים.

ובענין זה יש מעלה מיוחדת בהשירות ותשבחות של שמחת בית השואבה:

שמחת בית השואבה היתה לאחרי עבודת התשובה דיוהכ"פ, שבשביל זה צריך הקב"ה לעשות מחתרת ברקיע תחת כסא הכבוד (כנ"ל סי"ד), ומזה מוכן שהתשובה היא למעלה מזה, כדאיתא בגמרא (במסכת יומא¹⁸⁴) "גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד", ולמעלה יותר — "לפני הוי' תטהרו", למעלה מכל העולמות, כולל גם העולם היותר נעלה שהוא עולם הבריאה, עולם הנשמות;

182 ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"ג ו"ב"פירוש" שם. ראב"ע שמות ג, טו. דניאל יו"ד, כא. בחי בראשית א, ב. תרומה כה, ט. אברבנאל בהקדמתו לנביאים ראשונים (בשם

"האפודי בהקדמת ספרו בדקדוק"). "רשימת המנורה" ע' פב ואילך. תו"מ ח"כ ע' 109.

183 ישע"י מג, ז.

184 פו, סע"א.

לג. דובר אודות שיחת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ²²⁶ (כנ"ל בהתוועדות דשבת²²⁷) בביאור המשל על תורת החסידות מ"גחלים" שנמצאים בעמקי האדמה (עלמא דאתגלייא) ו"מרגליות" שבים (עלמא דאתכסייא): גחלים — שפועלים חו"ם, היפך הקרירות, וגם אור²²⁸ (ראיית עין השכל²²⁹) — שתהי' העבודה באופן של שינוי והיפך טבע הרגילות²³⁰. וסדר העבודה כזה נקבע ע"י המנהיג, רבותינו נשיאינו²³¹, אבל ההתחברות ל"רוח החיים" צריכה להיות אצל כל אחד בעצמו — שבכל יום צריכים ללמוד חסידות באופן של הבנה והשגה ועיון כו'²³²; ונוסף על העבודה המוכרחת בבחי' גליא שבאדם (גחלים שבאדמה), ישנה גם העבודה שמצד סתים שבאדם — מרגליות שבים — שכל מציאותו נעשית מכוסה בפנימיות התורה.

(משלי ב, ד) "כמטמונים תחפשנה", "פי' כדרך שמחפש אדם מטמון ואוצר הטמון בתחתיות הארץ שחופר אחריו ביגיעה עצומה, כך צריך לחפור ביגיעה עצומה לגלות אוצר של יראת שמים הצפון ומוסתר כו'".

231 כיון שזוהי עבודה חדשה, שלא נתפרשה בשולחן-ערוך, כי אם ברמז כו'.
232 משא"כ כאשר הלימוד אינו אלא בשטחיות הענינים בלבד, שאז הרי זה נחשב לביטול תורה — כהפס"ד המובא בשו"ת בית אפרים (חאו"ח ס"ח) ע"פ דברי הגמרא (מגילה ג, א) "מבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגילה" — דלכאורה, "מה ביטול תורה יש בזה, הא גם קריאת המגילה תורה היא", ומהו הפירוש "מבטלין תלמוד תורה" (ראה גם רש"י ויד דוד למגילה שם) — דכיון שביכלתו להתייגע בלימוד תורה שבע"פ, בגמרא, ראשונים ואחרונים כו', הנה אופן הלימוד דמקרא מגילה שאינו אלא בשטחיות, חשיב כביטול תורה (ראה גם תו"מ חט"ו ע' 344 הערה 159. לקר"ש חלו" ע' 204. תו"מ סה"מ כסלו ע' קפב הערה 45. וש"נ).

ועד"ז בכל אחד ואחד לפי ענינו, שגם כאשר לומד נגלה וחסידות, אבל הלימוד הוא רק בשטחיות הענינים, ע"ד מקרא מגילה, הרי זה חשיב כביטול תורה.

226 שיחת ליל ש"ק חוהמ"ס תש"ה (סה"ש תש"ה ע' 50).

227 שיחת שבת חוהמ"ס בסופה (לעיל ע' 50).

228 ולהעיר מהשייכות ד"אור" לשמחת בית השואבה — שהרי "חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין בפניהם באבוקות של אור", שהיו "זורקין אותם כו'", כמבואר בארוכה במאמרים דשמחת בית השואבה פרטי הענינים שבוה (ראה ד"ה חסידים ואנשי מעשה דיום ב' דחה"ס (לעיל ע' 26 ואילך. וש"נ)), ובכללות — הו"ע העבודה בענין האורות שלמעלה מהכלים.

229 ושייך גם לענין הראי' כפשוטה, כאמור לעיל (ס"ג) שראי' היא חיצונית השכל. ובוזה מודגש גודל ההכרח שבדבר — כי, ענין הראי' נוגע לכללות החיות (כמו חו"ם, היפך הקרירות, שהוא סימן דהיפך החיים), שהרי סומא חשיב כמת (נדרים סד, ב. וש"נ).

230 ובשביל זה יש צורך ביגיעה רבה, ועד לחפירה בעמקי האדמה — ע"ד תורת הבעש"ט (ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סני"ז. וש"נ) על הפסוק (מלאכי ג, יב) "כי תהיו אתם ארץ חפץ", שכל אחד מישראל הוא בבחינת "ארץ חפץ" שנוסף לכך שמצמחת יכול גדול ביותר, טמונים בה אוצרות יקרים, אלא שצריכים לחפור כו' כדי לגלותם, וכמבואר בתניא (פמ"ב) בפירוש מ"ש

זה באופן שנוסעים יחד עם רבינו נשיאינו, ובכל מקום שבאים, הרי זה באופן שנמצאים יחד עמו במקום ההוא.

— יכולים להמצא בסמיכות מקום לה"ציון", ולהיות במעמד ומצב ד"פנו אלי עורף ולא פנים²¹⁹ (כמ"ש לגבי הקב"ה, ועד"ז בנוגע לצדיקים ש"דומים לבוראם"²²⁰), כמבואר בלקו"ת²²¹ שזהו "כמשל ב' בנ"א שעומדים זה אצל זה, רק שחוזרים עורף זה מזה", ש"אין לך ריחוק גדול מזה"; ולאידך גיסא — יכולים להיות בריחוק מקום, אבל, בהתאחדות גמורה ברוחניות, ועד בבחי' "פנים אל פנים"²²² ו"פנים בפנים"²²³, ככל הפירושים שבזה בתורת החסידות²²⁴.

ויהי רצון שלא ימתינו להוראה באופן של "גזירה גזרתי חוקה חקתי", אלא יציעו עצמם ("מזאָל זיך אַליין אָנשלאָגן") שרוצים כל טוב גשמי ורוחני, ובמילא רוצים לנסוע למקום פלוני, עם היותו במרחק של כו"כ קילומטר — כיון שזהו בד' אמותיו של רבינו נשיאינו, אתו במחיצתו, בחיים חיותו בעלמא דיך!

ואז יהי' טוב לו ולבני ביתו, הן ברוחניות והן בגשמיות, כפשוטו ממש, למטה מעשרה טפחים,

— כאמור לעיל, שענינה של שמחת בית השואבה הוא, שכל הענינים, גם אכילה ושתיה, ייעשו בשמחה, ובשמחה גדולה, ועאכו"כ ענינים שהם גשמיים בחיצוניותם אבל רוחניים בפנימיותם, הרי בודאי שיעשו מתוך שמחה אמיתית, שמחת נפש האלקית, ובאופן שתהי' גם שמחת נפש הבהמית ושמחת הגוף, כיון שלא יחסר בכל הענינים — וכך יפעלו כהנה וכהנה, ועד לאופן ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"²²⁵,

ויחד עם הרבי, המשלח, רבינו נשיאינו, ילכו כל השלוחים בראש — ולאחריהם יגורו ("וועלן זיך נאַכשלעפן") כל אלו ששיטתם היא "שב ואל תעשה" — בקרוב ממש לקבל פני משיח צדקנו.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן הניגון "כי אנו עמך" ששייך לצעירי אגודת חב"ד, ועמד מלוא קומתו ורקד על מקומו בשמחה רבה].

* * *

(219) ירמ' ב, כז.
 (220) רות רבה פ"ד, ג. ועוד.
 (221) אחרי כו, ד.
 (222) תשא לג, יא. ועוד.
 (223) ואתחנן ה, ד.
 (224) ראה המשך תעריב ח"ג ע' א'תמו.
 ועוד.
 (225) ויצא כח, יד.

אבל הכוונה והתכלית היא — שתהי' ההמשכה למטה דוקא, דירה לו ית' בתחתונים, דהיינו, שבעולם הגלגלים גופא יומשך בהעולם שבגלגל היותר תחתון, בארץ הלזו התחתונה, בעשי' הגשמית.

וענין זה נפעל ע"י שמחת בית השואבה — כי, השמחה פורצת גדר, ומחברת את המים התחתונים שמתחת לרקיע שיהיו עולים ע"ג המזבח בניסוך המים¹⁸⁵, שזהו"ע שלמעלה גם מעולם המלאכים, שהרי המלאכים ניזונין מהקרבות שע"ג המזבח¹⁸⁶, ולמעלה גם מעולם הנשמות — שזהו מ"ש¹⁸⁷ "לרצונכם", שע"י הקרבות נמשך להנשמות רצון חדש ותענוג מלמעלה.

כט. אמנם, שמחת בית השואבה יכולה להיות בשני אופנים — "בפחז" או "בכושר":

יש אופן שחוגגים שמחת בית השואבה "בפחז" — כי, מצד ידיעת גודל הענין דשמחת בית השואבה, לא יפלא שהדבר נעשה במרוצה גדולה ביותר, בתוקף הרצוא כו', כולל גם — ע"ד מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לשמח"ת¹⁸⁸, ומזה מובן גם בנוגע לשמחת בית השואבה — שמצד גודל השמחה יכול להיות בלבול בהתפללות שאינם באופן מסודר לגמרי, ולכן יש צורך בפעולת המלאכים לסדר כל תפלה וכל אמירה שתהי' על מקומה וענינה.

ויש אופן שחוגגים שמחת בית השואבה "בכושר" — שלמרות גודל השמחה כו', יכולים לפעול שיהיו כל הענינים באופן מסודר, בתוקף השוב.

וע"ד סיפור רבותינו נשיאינו¹⁸⁹ אודות שמיעת וקבלת דא"ח מהרב המגיד, שרוב התלמידים, הנה באמצע התורה היו מגיעים לידי התלהבות והתפעלות גדולה, ושוב לא היו יכולים לקלוט את דברי הרב כמו שהם; והתלמידים שהיו מצליחים לשמוע את כל התורה עד סיומה — היו רק הרמ"מ מהאַרְאָדאָק ורבינו הזקן.

וכידוע גם מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שפעם היו תלמידי המגיד בהתפעלות גדולה ביותר, עד שיצא הרב המגיד ואמר לפנייהם

(185) ראה פרש"י ורמב"ן ורבינו בחיי ויקרא ב, יג.
 (186) זח"ג רמא, א. — הובא בתניא אגה"ק סוס"כ. וראה ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות" לשם (ע' נא). וש"נ.
 (187) קדושים יט, ה.
 (188) ראה שיחת יום שמח"ת תרצ"ט ס"ב (סה"ש תרצ"ט ע' 308 ואילך).
 (189) ראה סה"ש תורת שלום ע' 82.

תורה על הפסוק¹⁹⁰ "אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי" בראתי", שתכלית הכוונה היא בקיום תרי"ג מצוות בעוה"ז התחתון (כפי שנדפס בארוכה בקונטרס תורת החסידות¹⁹¹).

ועד"ז מבואר¹⁹² במ"ש בהדלקת המנורה "ויעש כן אהרן גו", "להגיד שבחו של אהרן שלא שינה"¹⁹³ — כי, כאשר אהרן נגש לעבוד עבודתו בהדלקת המנורה, "בהעלותך את הנרות", ידע את כל הענינים שנעשים עי"ז בכל העולמות העליונים, וגם למעלה מהעולמות, למעלה מעלה עד אין קץ, ואעפ"כ, הנה בשעת מעשה היתה פעולתו בעוה"ז באופן ש"אל יחסר המזג"¹⁹⁴, ש"לא שינה" בנוגע לכל פרטי הענינים שהדלקת הנרות והטבת הנרות כפי שצריכים להיות במדידה והגבלה בתכלית הדיוק — שזהו שבח נפלא, ולכן יש צורך בפסוק מיוחד "להגיד שבחו של אהרן".

ועד"ז בנדו"ד, שמצד גודל הענין דשמחת בית השואבה יתכן שיהיו עושים זאת "בפחז", ברצוא הכי גדול; ולאידך גיסא, למרות גודל השמחה עד כדי כך ש"מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו", יכול להיות מעמד ומצב שיש "כלים רחבים", כך, שיכולים לעשות זאת באופן מסודר, "בכושר", בבחי' טוב.

ל. ועל זה בא מאמרו של הלל הזקן — דכיון שענינו הי' לקרב את כל אחד ואחד מישראל [שבזה הי' חלוק משמאי ש"דחפו באמת הבנין", ואילו הלל קירב אותו¹⁹⁵, כמאמרו "הוי .. אוהב את הבריות ומקרבן לתורה"¹⁹⁶], חיפש עצות עבור כל האופנים והסדרים שיכולים להיות בשמחת בית השואבה.

בנוגע לאלו שאצלם שמחת בית השואבה היא בפחז, באופן של מרוצה, מצד ענין הרצוא כו' — אמר, "לקילוסן הוא צריך, והכתיב אלף אלפין ישמשוני וריבו רבבן קדמוהי יקומון":

אם משום מעלת הרצוא — הרי זה ענין שאינו חסר למעלה, בעולם המלאכים, ששם ישנו ענין הרצוא ביותר, וכמובן בפשטות שעד כמה שיהי' הרצוא למטה אצל נשמה המלוכשת בגוף, אין זה מגיע

מבואר בתניא²¹⁶ שביאת משיח תלוי' במעשינו ועבודתינו. וא"כ, כשם שכל אחד רוצה לילך יחד עם משיח לארץ ישראל, הרי מובן וגם פשוט, שאצל כל אחד צריך להיות "מעשינו ועבודתינו", ובאופן שהגמרא תעיד עליו שעבד עבודתו "כמאן דבעי למיעבד"²¹⁷.

נמצאים אנו בזמן שלא נדרשת בשביל זה מסירת-נפש בפועל דוקא, ובשביל זה לא צריכים אפילו להתייסר ("אויסגעריסן ווערן") בגשמיות — אדרבה: מקבלים בשביל זה כבוד, כסף, וכל הענינים;

צריכים רק לא להיות מונחים ב"שטויות" — שרצונו לשתות חלב טרי דוקא בכל בוקר, ולילך לטייל בשדרת "בראָדוויי", או להראות "קונץ" שהוא חי בני-יורק ואינו מטייל ב"בראָדוויי",

אלא צריכים לדעת, שהשליחות היא — כמבואר בהמשך תרס"ו²¹⁸ — דוקא שלא במקום שרצונו להיות שם, ודוקא שם יוכל למלא את הרצון העליון, ובאופן שגם הוא יהי' מרוצה, לא רק ברוחניות, אלא גם בגשמיות,

וכפי שרואים בפועל, שאלו שקיבלו על עצמם "שליחות" — לא הי' חסר להם בגשמיות, ובעוה"ז לא יחסר להם בגשמיות, ועד שיהי' להם גם כח המדומה.

ולאידך גיסא — אלו שרוצים דוקא את ה"חלב ודבש" (ללא תוכן!) של ארצות-הברית או של ניו-יורק (ומדמים לעצמם שכוונתם "לשם שמים", בה בשעה שהוא עצמו יודע באמיתית שאינו בדרגא כזו, וגם אחרים אינם מחשיבים אותו בדרגא כזו) — הרי הם במצב שהוא לא לשם ולא לכאן ("ניט אַהין און ניט אַהער"); מסתמא הוא "צדיק גדול" ו"צדיק גמור", אבל, הוא לא שליח של כ"ק מו"ח אדמו"ר, למלא את רצונו של הרבי, שזהו רצונו של הקב"ה, לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

וכאמור לעיל — אין ענין לפרט בשם, זה לא נוגע, ומי שהדברים מכוונים אליו ידע אינש בנפשי'; העיקר הוא — שמכאן ולהבא יהי' שינוי מן הקצה אל הקצה, לקבל על עצמו את השליחות של כ"ק מו"ח אדמו"ר בכל מקום שהוא,

ובין אם זה מעבר לרחוב, או מעבר לים, או רחוק יותר — הרי

(193) בהעלותך ח, ג ובפרש"י.

(194) שה"ש ז, ג.

(195) שבת לא, א.

(196) אבות פ"א מ"ב.

(190) ישע"י מה, יב.

(191) פ"ח ואילך (אג"ק שלו ח"ד ס"ע

שיט ואילך).

(192) ראה גם תו"מ ח"כ ע' 231. וש"נ.

(218) ראה המשך תרס"ו ס"ע שפ ואילך.

וראה גם תו"מ חכ"ו ס"ע 130. וש"נ.

(216) רפ"ל ז.

(217) ראה כתובות סז, רע"א.

לאחרי כל ההפלאות האמורים לעיל אודות ההגדלה וההתפשטות וההרחבה בכל עניני העבודה — צריכים לדעת שכל זה אינו אפילו אפס קצהו לגבי היכולת והאפשרויות עד אין שיעור. וראי' מוכחת — שהאחד יהי' לאלף²¹²:

כאשר אחד נוסע למקום מסויים, ששם אין לו על מי לסמוך, ומתמסר בכל הרצינות לעבודה — הרי בכחו לכבוש עיר שלימה, ולפעול על כולם, מגדולם ועד קטנם, הקטנים לפי ענינם, הגדולים לפי ענינם, והאמצעים לפי ענינם הם, ועד כדי כך, שמשם מתפשטת הידיעה ע"ד פעולותיו בכל המדינה.

אין ענין לפרש שמות, אבל, זוהי המציאות, כפי שראו בפועל בשנים שעברו, אשר, גם ללא הוצאות כספיות גדולות ביותר וטירחא גדולה ביותר, אלא אם רק היתה החלטה תקיפה שהדברים מכוונים אליו, והכוונה היא שאכן יעשה זאת בפועל, ואכן יפעל פעולתו ("אויפטאָן"). הנה לאחרי ההחלטה והתחלת הפעולה בזה יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, וחודש אחר חודש, הצליחו, כאמור, לכבוש — לא באופן רשמי, אבל בפועל — כל העיר וסביבותי', ובמשך הזמן — כל המדינה.

ואם הדברים אמורים בנוגע לפעולתו של אחד — הרי מובן עד כמה יכולים לפעול שנים, וכדברי הגמרא במסכת סוטה²¹³ ד"טעונא דמדלי איניש לכתפי' תילתא דטעוני הוי" (אינו אלא שלישי משאוי שנושא כשטעניו אחר), היינו, ששנים יחדיו יכולים לשאת יותר מכפליים ממשאו של אחד; ועאכ"כ במקומות שישנם יותר משנים.

ובפרט כפי שרואים בשנים האחרונות שהמניעה אינה מצד עניני כספים; אם רק יפעלו — בודאי לא יחסר כסף; וכמו"כ לא חסרים "פועלים" שיכולים לפעול, וכאמור שישנה היכולת ("מאָזשעש"); כל אחד יכול לפעול בכל מקום, ואפילו במקום שפעלו כבר, יכולים לפעול כהנה וכהנה²¹⁴, כמ"פ ככה;

אלא מאי — כל אחד צריך להשתדל לעסוק בעצמו, ולא למסור זאת למישהו אחר, כאמרו "מי אני ומה אני", או שטוען ששיטתו היא "שב ואל תעשה עדיף"²¹⁵ — כיון שכבר התייגע בעבר, ועכשיו רוצה לנוח, עד שיבוא משיח ויקחנו עמו לארץ ישראל...

למעלת הרצוא כפי שהוא אצל המלאכים ש"ישמשוני" ו"קדמוהי יקומון" בעבודה תמידית.

וא"כ, מה ש"לקילוסן (של נשמה המלובשת בגוף) הוא צריך" — אין זה מצד מעלת הרצוא, אלא מצד מעלת השוב.

ועי"ז פעל הלל הזקן שיהי' אצלם גם תנועת ההתיישבות, "שוב". ובנוגע לאלו שאצלם שמחת בית השואבה היא "בכוש" — אמר "אע"פ שיש לפניו כמה קילוסין, חביב הוא קילוסן של ישראל יותר מכל, מ"ט, ונעים זמירות ישראל יושב תהלות ישראל":

גם כאשר השמחה היא באופן של התיישבות בכלים (בגלל שישנם כלים רחבים, או מאיזו סיבה שתהי') — אין זה סדר שישארו תמיד בתנועה של שוב ("דערביי זאָל מען בלייבן"), אלא צריך להיות גם ענין הרצוא.

וענין זה מודגש בהפסוקים "נעים זמירות ישראל" ו"יושב תהלות ישראל":

ידועה תורת הבעש"ט¹⁹⁷ על הפסוק "ואתה קדוש יושב תהלות ישראל", שע"י "תהלות ישראל", "קילוסן של ישראל", כולל גם אנשים פשוטים שמשבחים את הקב"ה באמירת אמן יהא שמי' רבא, ועד"ז בכל לשון, כל אחד לפי ענינו — הנה זוהי ה"פרנסה" שעלי' יושב הקב"ה, היינו, שע"ז נמשך בהתיישבות בעולמות, החל מעולם הכסא, עולם הנשמות, ועד לעולמות היותר תחתונים.

אמנם, כל זה נלקח ונמשך ממקום נעלה יותר — "נעים זמירות ישראל":

המקור של כל התהלות והתשבחות ("תהלות ישראל") הוא — ספר תהלים (שמכוון כנגד חמשה חומשי תורה¹⁹⁸), ספרו של דוד מלך ישראל, "נעים זמירות ישראל", עליו נאמר¹⁹⁹ "דוד מלך ישראל חי וקיים", כיון שבמדרגתו — ספירת המלכות דאצילות — לא שייך ענין הפכי כו', שהרי בעולם האצילות כתיב²⁰⁰ "לא יגורך רע", אלא כולו טוב, ועז"נ "כל הנקרא בשמי ולכבודי", דקאי על עולם האצילות²⁰¹, עולם האלקות ועולם האחדות²⁰².

(197) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות ס"ס. וש"נ.
(198) ראה מדרש תהלים בתחלתו (ב).
(199) נוסח קידוש לבנה (ר"ה כה, א).
(200) תהלים ה, ה. וראה לקו"ת במדבר ג, סע"ג. וש"נ.
(201) סה"מ תש"י ריש ע' 112. ועוד.
(202) ראה ת"א וארא נו, א. ובכ"מ.

(212) ע"פ לשון הכתוב — ישעי' ס, כב.
וראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ריש ע' יא. ועוד.
(213) לר, א (ובפרש"י).
(214) ראה סנהדרין כא, א.
(215) לשון חז"ל — עירובין ק, סע"א.

ומזה מובן, שככל שתגדל מעלת עבודת האדם בהמשכת אלקות למטה, שזהו"ע "יושב תהלות ישראל" — הרי הוא עדיין בבחי' יש (כמבואר בתניא, כנ"ל סיי"ט), "יש מי שאוהב"²⁰³, ובגדרי העולם, וא"כ, הרי הוא בריחוק הערך מבחי' "נעים זמירות ישראל", עולם האצילות, עד כדי כך, שכדי שיומשך מעולם האצילות לעולמות בי"ע, "בראתיו יצרתיו .. עשיתיו", יש צורך בכו"כ פרסאות כו'.

ולכן, כאשר העבודה דשמחת בית השואבה היא "בכושר", בבחי' שוב יתר מן המדה, אומר הלל הזקן, שצריך לידע, שלאחרי כל העבודה בהענין ד"יושב תהלות ישראל" הרי הוא עדיין בבחי' יש, ובריחוק הערך מבחי' "נעים זמירות ישראל", ולכן צריך להיות גם תנועת הרצוא.

לא. ויש להוסיף בביאור השייכות דמאמר הנ"ל להלל הזקן:

ענינו של הלל הוא — ספירת המלכות, כדאיתא בספרי קבלה²⁰⁴ ש"הלל" ר"ת "המתנשא לכל לראש"²⁰⁵, שתיבות אלו באים בהמשך למ"ש "לך הוי" הממלכה" (לאחרי שנימנו כל הששה מדות שלפנ"ז, "לך הוי" הגדולה והגבורה גו"י" עד "כי כל בשמים ובארץ", דקאי על ספירת היסוד), שהו"ע ספירת המלכות, כפי שקשורה עם שרשה ומקורה — ספירת הכתר, כמאמר²⁰⁶ "כתר עליון איהו כתר מלכות".

ולהעיר, שבזה מרומזים גם ההמשכות וההשפעות של הלל הזקן בעולם שהיו ע"י תלמידיו — כמארו²⁰⁷ "שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן, שלושים מהן ראויים שתשרה עליהן שכינה כמשה רבינו, שלושים מהן ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע בן נון, עשרים בינונים, גדול שבכולן יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולן רבן יוחנן בן זכאי" — כי, ג' האותיות ל' כ' ל', ("המתנשא) לכל (לראש)", רומזים על ג' סוגי התלמידים: "שלושים (ל') מהן .. שלושים (ל') מהן .. עשרים (כ') בינונים".

וזהו ש"אמרו עליו על הלל הזקן כשהי' שמח בשמחת בית השואבה אמר אם אני כאן הכל כאן"¹⁷⁷:

ענינה של שמחת בית השואבה — ש"משם היו שואבים רוח

הקודש"²⁰⁸, וידוע²⁰⁹ שהענין ד"רוח הקודש" שייך לספירת המלכות, אלא שזהו כפי ספירת המלכות קשורה עם ספירת החכמה, בחי' קודש, ולמעלה מזה — בחי' "המתנשא לכל לראש", שזוהי מדריגתו של הלל. וזהו שאמר הלל "אם אני כאן הכל כאן" — כמבואר בהשמטות לזהר²¹⁰ ש"אני כאן" קאי על ספירת המלכות, ועי"ז "הכל כאן", שנמשך בה גם ספירת היסוד.

וזהו גם שהלל השתדל ועורר ופעל אצל כל השמחים בשמחת בית השואבה — בב' האופנים הנ"ל, הן אלו שאצלם הי' תוקף הרצוא ("בפחז"), והן אלו שאצלם הי' תוקף השוב ("בכושר") — למלא אצל כל אחד הדרוש לו לפי ענינו ומעמדו ומצבו כדי שתהי' עבודתו בשלימות.

וע"י פעולתו ששמחת בית השואבה תהי' כדבעי, בכל הפרטים — המשיך ופעל על כל השנה כולה שיהי' "הכל כאן", ובאופן שיומשך למטה מעשרה טפחים, בענינים רוחניים ובענינים גשמיים, בכל המצטרך.

* * *

לב. כרגיל בכל שנה — הרי עתה הוא הזמן להמשיך את ה"כינוס" של "צעירי אגודת חב"ד" שהי' במשך היום.

וכרגיל בכל שנה, ימסרו תחילה — בקיצור ובראשי-פרקים — מהלך הדברים במשך היום, ולאחרי כן יהי' ההמשך עתה, כהכלל בקדשים ש"הלילה הולך אחר היום"²¹¹.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה שה"י"ושב-ראש"²¹¹ של הכינוס ימסור דו"ח, ולאחרי מסירת הדו"ח, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

ע"פ האמור, היתה נקודת הדברים (בהכינוס), שהעיקר הוא — לא בנוגע לעבר, אלא — בנוגע לעתיד, והדו"ח בנוגע לעבר הוא רק כדי לנצל זאת בשביל הטבת הפעולות בעתיד.

והנקודה הכללית בזה — ע"פ האמור לעיל (סי"ב) אודות ההוראה של הבעש"ט מהפתגם ע"ד היכולת והרצון ("מאזשעש — חאטשעש"):

208) ירושלמי סוכה פ"ה ה"א. הובא בתוס' סוכה נ, רע"ב.

209) ראה תו"א מקץ מג, ב. סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמד, א. אוה"ת נ"ך ח"א ס"ע תלו ואילך. ע' תסט. סד"ה ושבתם קאפ"...

210) תרס"ט (סה"מ תרס"ט ס"ע לו ואילך).
211) באמרו בבת-שחוק: "מסתמא איז געווען דאָרטן איינער וואָס איז געזעצן אויפן קאָפּ..."

203) תו"א ויקהל (בהוספות) קיד, ד.
204) ראה לקוטי לוי"צ על מאמרו"ל ע' קצט.
205) דברי הימים-א כט, יא.
206) תקו"ז בהקדמה (ז, א).
207) סוכה כח, א. וש"נ.